

ke tov. Permé je izzvenelo v topel apel, naj zamudniki takoj poravnajo zaostalo članarino, ker ni samo predvsem treba, da društvo poravnava svoje obveznosti pri poverjenstvu UJU v Ljubljani, temveč se mora tudi novoizvoljenemu odboru izročiti vse v redu. — Člani so se odzvali valjelo. Sklenilo se je, da plača vsak član razen obvezne članarine 20 K letnih za upravo domačega društva. — Izvoljena pregledovalca računov tov. Maicen in Črnko sta našla iste v redu in dala blaginjski absolutorij. — Na predlog tov. predsednice se sklene, naj se pošilja zakonskim parom, ki ne dobivajo vsak za se naših glasnikov, namesto »Zvonček« »Narodna Prosveta«. Diferenca se doplača. Nadalje se sklene na predlog tov. Lasbacher da pristopa društvo k čerkovnemu gremetu. Sedaj je sledila volitev novega odbora. Izvoljeni so soglasno. Predsednik: Albin Spreitz, nadučitelj v Zg. Sv. Kungoti, podpredsednik: Marija Godec, učiteljica v Limbušu, tajnik: Radvan Jant, učitelj v Zg. Sv. Kungoti, namestnik tajnika: Fanica Novak, učiteljica v Selnici ob Dr., blaginjska: Minka Punčuh, učiteljica v Svečini, odborniki: Lasbacher Jožef, nadučitelj v Rušah, Vanhnik Mihael, nadučitelj v Hočah, Konečnik Frančiška, učiteljica ob Selnici ob Dr. — Referentom novih društvenih pravil za prihodnje zborovanje je izvoljen tov. Radoslav Knaflič v Radvanju. — Sledilo je predavanje tov. Klemenčiča. — Sedanje stanje zemljepisne metode. Tov. Klemenčič nam je izčrpano predložil v krasno zasnovanem govoru običajno postopanje v zemljepisnem pouku, zavrnil staro sistematično metodo ter naštel moderne metode za ta velevažen predmet. Predaleč bi peljalo na tem mestu naštevati vse moderne strune v tem pouku, ki sta jih akcentirala znanost in praksa. Za svoje predavanje je žel zasluzeno zahvalo. Oglasil se je na to naš nadzornik Lichtenwallner k besedi, ki je iz svojega bogatega znanja nam podal suplemen z naštevanjem priznanih modernih virov za uspešni pouk v tem velevažnem predmetu. — Izvolil se je na to stalni odbor za sestavo podrobnih učnih načrtov iz zemljepisa in zgodovine v katerem so tovariši: Pučeljek Miroslav, Lasbacher Jožef, Klemenčič, Pirkmaier Franc in Spreitz Albin. Gospod nadzornik se je javil pripravljenega, da nam pri prihodnjem zborovanju, ki se vrši 1. četrtek meseca marca, t. i. 3. III., poda smernice za sestavo podrobnih učnih načrtov iz zemljepisa in zgodovine. Pevovodim društva je enoglasno izvoljen tov. Mirko Vanda iz Sv. Mariete ob P. — K točki slučajnosti se sklene na predlog tov. Mar. Godca vprašati naše poverjenstvo UJU v Ljubljani, kaj je sklenilo v smislu resolucije, da se odpravi krivica, ki jo trne omožene učiteljice pri izplačilu draginske doklade. — Sklepno se zahvali za iskrenimi besedami tov. Leslak, bivši predsednik tov. Mar. Godca v imenu občnega zbora za izvrstno in požrtvovalno vodstvo društva v minulnem društvenem letu.

+ Učiteljsko društvo za Prekmurje je zborovalo dne 8. januarja t. l. v Murski Soboti. Kljub slabemu vremenu se je zbralo nad polovico članov. Tov. predsednik pristočno pozdravi navzoče, želeč jim vso srečo v novem letu, posebej pa častila tovarišici Prelogovi, ki se je poročila. Pozdravi tudi tov. Titana, ki je pristopil k društvu. Nato preide k dnevnemu redu. Zapisnik zadnjega zborovanja se odobri. Tov. predsednik poda letno poročilo. Govori o društvu, ki se je v minulnem letu tako lepo razvijalo in more pokazati tudi dosti uspehov. Posebno priporoča vsem članom potrpljenje in medsebojno strpnost. Ker se hoče zahvaliti še za nadaljno predsedništvo, se mu izreče zaupnica in se ga naprosi, naj ostane še nadalje društveni predsednik. Na vrsto pride tajniško poročilo, iz katerega je razvidno, da je imelo društveno delovanje dosti uspeha. Žal, da se vprašanje šol, zemlje še ni razrešilo in da je ostalo s šolskim svetom vse pri starem. Društvo je imelo v preteklem letu šest zborovanj. V začetku je šlo 35 članov. Število je vedno naraščalo in tako šteje sedaj 98 članov, na kar smo lahko ponosni. Nato se zahvali tovariš predsednik društvenemu tajniku, nakar poda blaginjska tov. Prelogova blaginjsko poročilo, ki se v zvezi z zahvalo na znanje. Računi se izročijo pregledovalcem. Volitve novega odbora se izvršijo na podlagi društvenih pravil, ki so izšla 2. dec. v »Učit. Tovaršu«. Glasuje se s listki. Navzočih je bilo 53 članov. Štetje glasov, ki so izvršili skrutinorij, je pokazalo, da so bili izvoljeni odborniki: Jurko, Požegar, Sadar, Prelogova, Cepuder Titan, namestnikom pa Antauer, Seči, Deskov. Izvolitev sprejemo vsi. 4. točka dnevnega reda je bilo predavanje, ki ga je obljubil tov. Sadar. Ker pa je pričakovati, da bo prihodnjič udeležba večja, se predavanje odloži. Med slučajnostmi se oglasi k besedi tov. Titan in Komtar, ki protestirata, da se v »Učit. Tovaršu« v nekem dopisu iz Prekmurja napada prekmurske tovariše popolnoma neosnovano. Sledne se, da naj uredni-

štvo pošlje vsak dopis najprej v odobrenje društvenemu odboru, da ne bo prišlo do nesoglasja. Sprejme se nekatere predloge tovariša Engelbergerja glede nepravilnosti, da se je 9 otrok iz obč. Selo dalo v drugo šolo mesto v domačo v Pokovcih. V šolski svet naj se takoj sprejmejo 4 zastopniki našega učiteljstva. Poverjenstvo UJU v Ljubljani naj dela na to, da se bodo tudi omoženim učiteljem izplačevali polne doklade. O. predsednik se zahvali navzočim in zaključil zborovanje. Po zborovanju se je vršila seja novega odbora. Predsedništvo, tajništvo in blaginjsko obdelajo stari odborniki, podpredsednikom je izvoljen tov. Titan, tov. namest. tov. Deskov, blaginjski namest. tov. Antauer, odborniki so: tov. Jurko, Sadar, Seči in pregledovalca računov tov. Korže in Prelinger. Vsak član naj prispeva poleg članarine še 10 K za društvene potrebe. Prihodnje zborovanje se vrši na dan 5. marca t. l. v Murski Soboti. Tajnik.

Kronika.

— Slovenske šole v Ameriki. V nekaterih krajih Združenih držav je število slovenskih rodbin tako naraslo, da si ustanavljajo Slovenci svoje šole s slovenskim učnim jezikom. Veliko šolsko poslopje so otvorili že leta 1913. v Clevelandu. Poučuje 11 učiteljskih moči v 11 razredih. Učencev je vpisanih vsako leto okrog 1000.

— Iz Francije. V odgovor na poganjanja in prepovedi francoskega ministra prosvete je francosko učiteljstvo razpustilo vse posamezne skupitve in se združilo v enotno organizacijo pod imenom »Syndicat national des instituteurs et institutrices de France et des Colonies«. Tako je odvzeta ministrstvu možnost, da bi se masčevalo nad posameznimi majhnimi učiteljskimi skupinami, ker odslej računati na eno edino, močno učiteljsko organizacijo. Zaradi prepovedi, ki zabranjuje učiteljstvu sindikalno združevanje, se je sklenilo izzvati pravorek sodišča, ker se ta pravica ne krati drugim javnim nameščencem.

— Telesna vzgoja v Franciji. Senat je odobrila v proštem juliju zakonski načrt, ki določuje, da se dečki morajo vaditi v telovadbi od svojega šestega leta naprej. Tudi za deklice je telovadna obvezna v ljudskih in tudi višjih šolah. Za podelitev vsake javne službe je potrebna predložitev izpričevala iz telovadnega pouka. Od 16. leta naprej bodo vsi mladeniči vojaško izobrazbo. Evo nam uspehov politike vojne in tej sledečega »večnega« miru med narodi!

— Na Francoskem je bilo uničenih tokom vojne 6445 šolskih poslopij, od katerih pa so nekatera že nanovo postavljena po prizadevanju ameriškega društva »French Restoration Fund«.

— Učiteljska kriza na Angleskem. Tudi v Angliji se stalno zmanjšuje število učiteljskih moči. V 1917. letu je službovalo 166.476 učiteljev in učiteljic, v 1918. letu je znašal upadek 664, v 1919. pa nadaljnih 1988 učnih moči. Skupno število na Angleskem službojočega učiteljstva je 163.824, ki pa oddaleč ne zadostuje realnim potrebam. Največje nacionalno učiteljsko združenje je »National Union of Teachers«, ki ima 111.877 članov.

— Učiteljske plače v Belgiji. Zakon iz leta 1919. določa za ljudskošolsko učiteljstvo sledeče prejemke: Minimum dohodkov za učitelje 3000 Fr., za učiteljice 2600 Fr., Stanarina za kraje, ki imajo 5000 prebivalcev 200 Fr., do 40.000 prebivalcev 300 Fr., do 100.000 prebivalcev 400 Fr., nad 100.000 preb. 500 Fr. Dvojno stanarino dobe učitelji - poročenci, vdovci in vdove z otroki in šolski voditelji. Poviški službenih let so urejeni tako: deset letnih poviškov po 100 Fr., več 10 poviškov vsako drugo leto v znesku 150 Fr. do končne vsote 2500 Fr. Za učiteljice znašajo ti poviški 80, oziroma 120 Fr. in dosežejo končno vsoto 2000 Fr. Voditeljske doklade so 100 Fr. za vsak razred in za šole z več kot petimi razredi. Najvišja vsota je 600 Fr.

— Šola v Nemški Avstriji. Nemška Avstrija nima še ustvarjenega novega zakona konstitucije. Vsaka stranka ljudskega zastopstva je pripravila poseben načrt šolskega zakona. Krščanski socialci hočejo, da šolstvo upravlja deželna uprava. Država naj bi z zakoni določila temeljne obsele ljud. in sred. šolstva, toda z nadzorstvom in upravo šol, z učiti in njegovim gnotnim stanjem naj bi se pečala edino le dežela. Vsenemci bi hoteli, da ima pri šolstvu odločati le država in sicer tudi v najmanjših podrobnostih. Isto zahtevo imajo tudi socialisti, ki poudarjajo posebno še potrebo, da se cerkev loči od države in tudi od šole. Vsakdo naj bi užival v vsakem oziru popolno svobodo. Učiteljstvo pa zahteva, naj prevzame vse šolstvo edino le država.

— Šolstvo v Palestini. Danes imajo v Palestini 128 učilnic s hebrejščino kot učnim jezikom. Vseh šolarjev in študentov je 12.740, učiteljev in profesorjev pa 564. Zionistovski učni upravi so podrejene naslednje šole: 8 gimnazij, 48 ljudskih šol, 4 glasbene in umetniške učilnice ter 36 preskrbovalnih. Proračun za zionistovske šole znaša 103.000 funtov, od katerega knje prebivalstvo samo 10 odstotkov.

Iz Jugoslavije.

— Na uvodnem mestu današnjega lista prinašamo razsodbo ljubljanskega okrajnega sodišča v zadevi tožbe Narteta Velikonie proti našemu listu, ker smo v

štev. 34. lanskega letnika priobčili uvodnik »Epoemerae vulgatae«, v katerem smo po zaslugi ožigosali Verstovškove šolske nadzornike in s katerim člankom se je čutil hudo užaljenega konceptni uradnik na višem šolskem svetu, znani Narte Velikonja. Verstovških »enodnevnica« ni več, kar le spričuje, kako na mestu je bil takratni naš uvodnik.

— Nova naredba o reorganizaciji višjega šolskega sveta. Iz Beograda poročajo: Od prestolonaslednika podpisana uredba o ustroju višjega šolskega sveta za področje ljubljanske deželne vlade stoji še tekom tega tedna v veljavo in ostane v veljavi, dokler ne bo sprejet enoten šolski zakon za celo državo. Sestava višjega šolskega sveta bo sledeča: Predsednik in podpredsednik ki jih imenuje minister prosvete, prvega izmed profesorjev drugega izmed ljudskošolskih učiteljev, eden ali dva upravna referenta-pravnika, višji šolski nadzorniki po dva zastopnika veroučiteljev, dva zastopnika srednješolskih, trije zastopniki ljudskošolskih učiteljev, eden zdravnik kmetistva in eden zastopnik poverjenstva za socialno skrb. Učiteljski zastopniki so voljeni odotom direktnih tajnih volitev v dveh skupinah, srednješolski in ljudskošolski. Zastopnike veroučiteljev postavlja mariborski in ljubljanski škof, zastopnika staršev mesto Ljubljana, ostale zastopnike na poverjenstvu, odnosno zdravstveni odsek. Poslovna doba viš. šol. sveta traja dve leti in prične s 1. februarjem t. l. Poslovna doba sedanega viš. šol. sveta preneha z 31. januarjem.

— Izprememba v glavnem odboru UJU v Beogradu. »Narodna Prosveta« poroča v svoji 4. številki z dne 14. t. m. sledeče: »Izvršni Odbor Udruženja Jugoslov. Učitelstva« uvažio je ostavku na predsedniški položaj dosadaniem predsedniku g. Čedi Todoroviču i odlučio da podpredsednik Odbora g. M. V. Ponović, koji inače od podužeg vremena otpravlja predsedničku dužnost, vrši tu dužnost i dalje dok širi Glavni Odbor ne bude izvršio izbor novog predsednika.

— Nova nadzornika. Minister prosvete je imenoval okrajnim šolskim nadzornikom za litiski okraj tov. Ivana Bezeliaka, nadučitelja v Zalni za cerkniško-vojaški okraj na tov. Mihaela Kabaia, nadučitelja v Bezuniah pri Cerknici.

— Svetosavski praznik. Danes praznuje srbski del našega naroda spomin svojega največjega prosvetitelja — sv. Save. Koder biva srbski rod, se na današnji dan spominja moža, ki je s svojim delom položil temelj srbski veličini in ž nio vred sedanti Jugoslaviji. Po vseh pravoslavnih cerkvah se vrše na današnji dan službe božje v proslavo sv. Save, po vseh srbskih šolah se predava mladini o življenju in delovanju moža — ustanovitelja srbske pismenosti. Bilo bi zelo na mestu, da bi imele tudi slovenske šole v bodoče podobne slovesnosti na praznik sv. Save. Velik korak bi bil to do popolnivanja našega ujedinenja, ki naj se praviira z neutrudljivo vztrajnostjo pri mladini v prvi vrsti. Upamo, da bodo do drugega leta naše šolske oblasti izdale potrebno naredbo, na podlagi katere bode mo praznovali skupno s svojimi jugoslovanskimi brati ta velepomembni dan, saj smemo prištevati sv. Sava največjim možem ki so kedaj živeli in delovali na slovenskem jugu.

— Na skupščini bosanskega učiteljstva v Sarajevu dne 12. pred. meseca je bila med drugim sprejeta tudi sledeča resolucija: »Skupština upravlja apel na zem. vladu, da u korist stručnog unapređivanja učiteljstva čim prije preliminira u prosvetni budžet listove »Učitelj« i »Napredak« i »Učiteljski Tovarš« za svaku državnu školu i učini shodne korake da slično postupe i sve političke opštine za sve škole, koje se izdržavaju iz njihovih sredstava. Isti apel upravljamo i na sve javne knjižnice i čitaonice.«

— »Narodna Prosveta« prinaša v svoji zadnji številki prevod članka »Naše Udruženje« ki smo ga bili objavili v 3. številki letošnjega »Tovarša« iz peresa tov. Rudolfa Dostala. V ravnoisti številki ima bratski srbski list dalše poročilo o zadnjem zborovanju »Društva slovenskih učiteljev«: tudi omenia prerano smrt tov. Armiga Gradišnika ter trpljenje slovenskega učiteljstva na Koroškem. »Narodni Prosveti« smo za njeno pozornost, ki jo kaže slovenskemu učiteljstvu, iz srca hvaležni.

— Narodna Prosveta, ki jo prejemamo 50 iztisov v zameno za Učit. Tovarša se bo odslej pošiljala zaradi enostavnosti na naslovneke naravnost iz Beograda. — Vse eventualne izpremembe v na-

slovu naj se javijo na upravnistvo Narodne Prosvete — Beograd. Učiteljski Dom. — Ako bi na kdo ne reflektiral več na list, naj to javi takoj strokovnemu tajnistvu List, ki ste ga prečitali, daite napre, da ga čita tudi drugi. — Nujno priporočamo, da naroči tudi naše učiteljstvo naše centralno glasilo. Ker je cena listu za naše razmere res nekoliko visoka — 48 din. (192 kron) — je umestno, da si ga naroči učiteljstvo na večrazrednih šolah skupno, kar se deloma že vrši. — Naročnina se pošilja na naslov: Narodna Prosveta. — Beograd, Učiteljski Dom.

— Blizu 100.000 koroških Slovencev nima danes niti ene slovenske ljudske in srednje šole več. V celi Sloveniji ni sto tisoč Nemcev, in vendar imajo polno nemških ljudskih šol ter celo nemško gimnazijo v Ljubljani. Celiska »Nova Doba« pristavlja k temu: »Kaj ko bi naša vlada posešla po represaliji in zaprla vse nemške šole v Sloveniji dotlej da se spame-tujejo Nemci na Koroškem?!

— Nov list. Centralna uprava profsorskega udruženja bo začela izdajati s 1. februarjem list, ki bo glasilo vseh sekcij (Beograd, Ljubljana, Zagreb in Sarajvo) profsorskega udruženja.

— Pospeševanje mladinski književnosti. Bivši poverjenik za uk in bogocastie je na predlog vodstva kr. zaloze šolskih knji in učil z odlokom št. 6000 od 15. XII. 1920 dovolil da razpiše vodstvo kr. zaloze za najbolise mladinske snise patriotične vsebine nagrade v skupnem znesku 10.000 K: na to je vodstvo poverjenistvu za uk in bogocastie predlagalo, da se naj dovoli enaka svota v svrhu razpisa nagrad za najbolise ilustracije k tem knjižam. Novi vodja poverjenistva za uk in bogocastie je tudi dovolil z odlokom št. 6164 od 22. XII. 1920. Razpis teh posebnih tekmovalnih nagrad, ki se bodo izplačale poleg običajnega honoraria, se bo v kratkem objavil.

— Vodja poverjenistva za uk in bogocastie na deželni vladi v Ljubljani, dr. Fran Skabrne, je imenovan dvornim svetnikom.

— Sorelemni izpiti. Poverjenistvo za uk in bogocastie odreja z razpisom dne 15. januarja 1921, št. 222, da lahko delajo učenci (ke) soremne izpite za vse razrede srednjih šol in učiteljšč v Sloveniji v slovenskem ali srbohrvatskem jeziku: naloge za te izpite na lahko pišejo z latinično ali cirilico.

— Za vzpostavitev mestnega šolskega sveta v Celju. Zastopniki JDS in JSDS so v zadnji seji mestnega sosveta podali protest proti ukiniemu avtonomije mesta Celja v šolskih zadevah ter odločno zahtevali, da se reaktivira prejšnji mestni šolski svet ki je bil lani meseca avgusta razpuščen.

— Društvo telovadnih učiteljev za Slovenijo. 16. t. m. se je vršil v Ljubljani ustanovni občni zbor tega društva. Pravila ki jih je sestavil pripravljalni odbor, so bila z malenkostnimi spremembami soglasno sprejeta. Namen novega društva je pospeševati telesno in нравno vzgojo šolske mladine: varovati in podpirati materialne, pravne in strokovno-stanovske koristi telovadnih učiteljev in pospeševati njihovo strokovno izobrazbo: pronaigrati taka društva tudi v ostalih delih naše krajevine s končnim ciljem ustvariti centralno organizacijo za vso državo. Društvo je nepolitično. — Člani so redni, podporni in častni. Članarina je določena na 15 din. letno. Podporni član postane dotičnik, ki daruje društvu najmanj 100 din. — Za predsednika društva je bil izvoljen J. Baiželi, referent za telesno vzgojo pri zdravst. odseku v Ljubljani: tajnik je gč. Petek Irma. Dekliški licei v Ljubljani na čiji naslov je tudi pošiljati vso korespondenco. V odboru so nadalje gč.: Pirnat, Čop, Cestnik, Jeras: namest.: Arnshek Deržai: pregled. računov: Kozak, gč. Trdina.

— Brnarjeve članke za meščanske šole I. del. se sme po odloku poverjenistva za uk in bogocastie št. 55 od 10. januarja 1921, provizorično uporabljati pri pouku slovenščine v I. in II. razredu srednjih šol, dokler ne izidejo nove slovenske srednješolske članke.

— Luka Svetec. Dne 21. t. m. je umrl v Litiji v visoki starosti 95 let notar Luka Svetec, ustanovitelj »Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani«, mož, ki si je stekel pred desetletji kot deželni in državni poslanec in ugleden politik neveljnih zaslug tudi na polju slovenskega šolstva. Slava njegovemu spominu!

— Umrla je gospa Julija Črna-gojcova, soproga tovariša Fr. Črna-gojca nadučitelja na Barju pri Ljubljani. Pogreb se je vršil v nedeljo, dne 23. t. m. na pokopališče k Sv. Križu. Pokojnici mir